

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till s.sof@regeringskansliet.se

Betänkandet En statlig ordning med
brottsförebyggande åtgärder för barn och unga
(SOU 2024:30)

S2024/00978

Kammarrätten har följande synpunkter på förslagen och bedömningarna i betänkandet.

Prövningstillstånd

I betänkandet föreslås att det inte bör krävas prövningstillstånd till kammarrätten när en part överklagar förvaltningsrättens beslut. Som skäl härför anges endast att beslut om handlingsplan kan komma att innehålla åtgärder av ingripande karaktär för den enskilde och att det därför, i likhet med beslut enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, inte bör krävas prövningstillstånd.

Idag krävs prövningstillstånd i majoriteten av de mål som kammarrätten har att pröva och många av dessa innefattar en prövning av åtgärder av ingripande karaktär för den enskilde. LVU är en tvångslag av mycket ingripande karaktär, betydligt mer ingripande än den nu föreslagna lagen om brottsförebyggande åtgärder för unga. Trots detta finns det även i LVU exempel på beslut där det krävs prövningstillstånd för överklagande till kammarrätten, t.ex. 42 § LVU som rör beslut som Statens institutionsstyrelse har fattat om bl.a. inskränkningar i rätten att använda elektroniska kommunikationstjänster eller ta emot besök och om rumsvisitation. Det finns även krav på prövningstillstånd beträffande beslut av Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården i annan tvångslagstiftning, exempelvis 44 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall och i 19 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Även i allmän domstol finns krav på prövningstillstånd i mål som innefattar åtgärder av mycket ingripande karaktär och det har framförts önskemål om att utvidga kravet. Exempelvis har Domstolsverket i promemorian Utvidgat prövningstillstånd för brottmål i hovrätt föreslagit att prövningstillstånd bör krävas vid överklagande av tingsrätts dom i brottmål om inte den tilltalade genom domen har dömts till fängelse i två år eller längre tid.

Kammarrätten anser att frågan om krav på prövningstillstånd bör övervägas och analyseras ytterligare och att det därvid är önskvärt med en mer konsekvent linje för prövningstillstånd i överrätterna.

Förfarandet i domstol i övrigt

I LVU och annan tvångslagstiftning finns specialbestämmelser om t.ex. ovillkorlig rätt till muntlig förhandling och nämndemäns medverkan när förvaltningsdomstol avgör mål.

Utredningen föreslår visserligen inte några motsvarande specialbestämmelser som de som återfinns i LVU och annan tvångslagstiftning men för inte heller något resonemang om dessa frågor. Det framgår dock, som nämnts ovan, att utredningen anser att ett beslut om handlingsplan kan komma att innehålla åtgärder av ingripande karaktär för den enskilde och att det därför, i likhet med LVU, inte bör krävas prövningstillstånd.

Kammarrätten efterlyser ytterligare förvaltningsprocessrättsliga överväganden, exempelvis när det gäller de överklagade beslutens ingripande karaktär och ramen för domstolarnas prövning av dessa överklaganden. Även skyldigheten för domstolen att hålla muntlig förhandling och nämndemäns medverkan bör utredas och analyseras.

Måltillströmning till domstolarna

Utredningen föreslår att de regionala beslutsorganens upptagningsområden ska sammanfalla med Polismyndighetens regionala indelning. Utredningen ger dock inte förslag på var inom upptagningsområdena som de nya regionala beslutsorganen bör placeras och för inte heller något resonemang i den delen.

Av 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar framgår, såvitt är av intresse, att ett beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats. Överklagande till kammarrätt tas upp av Kammarrätten i Göteborg när beslut i närmast föregående instans har meddelats av någon av förvaltningsrätterna i Göteborg, Malmö och Karlstad,

se 1 § 2. förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.

Polismyndighetens upptagningsområden sammanfaller inte med förvaltningsdomstolarnas domkretsar. Detta innebär att var de nya regionala beslutsorganen placeras inom den regionala indelningen har betydelse för vilken domstol som ska pröva överklaganden av organens beslut. Om t.ex. beslutsorganen för MUK Väst, MUK Syd och MUK Bergslagen, vilka beräknas hantera 44 procent av alla ärenden som kommer in till MUK, placeras i Göteborg, Malmö och Karlstad kommer måltillströmningen till Kammarrätten i Göteborg påverkas mer än om dessa beslutsorgan i stället placeras i Borås, Karlskrona och Mora. Detta innebär att det blir svårt att förutspå vilken påverkan förslaget har för domstolarna. Kammarrätten anser därför att placeringen av de regionala beslutsorganen bör utredas.

Det här yttrandet har beslutats av kammarrättspresidenten Jörgen Nilsson samt kammarrättsråden Niclas Falkendal och Liselotte Tagaeus, med den sistnämnde som föredragande.

Jörgen Nilsson

/Liselotte Tagaeus